

A nyíregyházi
Izraelita
Hitközség lapja

שפר

שפר

נ"ה Sófár

5758. Niszán I. évf. 5. sz.

תשנ"ח חודש ניסן

H i t é l e t é s I n f o r m á c i ó

Zenés Purim a Korona Szállóban

Így összegezhető a nyíregyházi Izraelita Hitközség idei igen sikeres purimi ünnepe. A helyszín megválasztásának okát a szükséghelyzet adta, mivel a Hitközség jelenleg nem rendelkezik nagyobb létszámú közönséget befogadni tudó, esztétikus helységgel, illetve a legnagyobb terem nem használható biztonsági okokból. A Korona Szálló különterme minden szempontból alkalmas volt: helyet adott a zenés műsornak, és hangulatos helyszínt biztosított a "talk-show"-nak.

A Magyar-Izraeli Baráti kör nyíregyházi fiatal szimpatizánsai gondoskodtak a purimi vidám hangulat zenei oldaláról. Héber dalok és táncok, a Megillából felolvasott részletek zenei kísérettel tarkították a hitközségi délutánt.

Riczu Zoltán történész meglepő információk birtokába juttatta a hallgatóságot az 1848-49-es forradalom zsidó vonatkozásairól. Előadásából többek között az is kiderült, hogy Kossuth Lajos pénzügy-miniszteri programjának megvalósításához a magyar zsidóság jelentős anyagi segítséget nyújtott.

"Egy zsidó legyen Magyarországon feddhetetlen." - hallhattuk Verebes István színművész mondatait, akivel Kertész Gábor folytatott kedélyes beszélgetést. A színgazgató bepillantást engedett a közönségnek származása, magánélete történeteibe. Beszélt a színművészvilág zsidó vonatkozásairól: előnye- vagy hátrány egy színésznek, ha zsidó?

Purim nyolcvan ünneplővel a Koronában. Egy sikeres délután, ami bizonyítja, ébredszik a szabolcsi zsidóság.

Meghívó

Szeretettel
meghívjuk Önt, és
kedves családját
az április 6-án, 8:00
órától kezdődő, a
helyi
zsinagógában tar-
tandó grúz
Bár Micva ünne-
pésre, és az azt
követő fogadásra.

Figyelem!

Az újfehértói Városi Múzeum igazgatója, Buczkó József könyvet adott ki az újfehértói zsidóságról. Aki rendelni szeretne ebből a kötetből, a következő címet keresse fel:
Buczkó József, Városi Múzeum,
Újfehértó, Egészség ház utca 1.
4244
tel.: 06-42-290-600

Az Országos Rabbi-képző Intézet (ORKI) által meghirdetett szakok az 1998/1999-es tanévre:

- rabbinikus tudományok fakultása
- judaisztika tanári szak
- szociális munkás szak
- zsidó liturgia szak
- művelődéstörténeti szak

Az érdeklődők az alábbi telefonszámon kaphatnak bővebb felvilágosítást:

- nyíregyházi Izraelita Hitközség: 417-939
- ORKI: 117-2396, 118-7049

Kellemes és Kóser Peszáchot kívánunk minden kedves olvasónknak!

Áldozatok a jeruzsálemi Templomban

Mózes harmadik könyvét kezdjük meg lájlnolni Niszán hó elején. Ez a könyv a Leviticus latin nevet viseli, mert lényegében a lévita papságra vonatkozó szabályokat tartalmazza. Lévi Izrael egyik törzse volt. Az Örökkévaló eredetileg minden elsőszülött fiút akart pappá tenni, de az aranyborjú felállításakor az elsőszülöttek megfertőztették magukat, csak a Lévi törzse maradt tiszta. Ezért Isten ennek a törzsnek adta át a papságot. Mózes és Áron is ebből a törzsből származott. A papok - kohenek - Áron egyenes ági leszármazottjai, míg a lévíták Lévi ösatya többi leszármazottjai. A kohenek és a lévíták feladata eltért az ősi szentélyben. A kohenek mutatták be az áldozatokat, míg a lévíták "csak" segédkeztek a templomi szolgálat lebonyolításában. A papságra vonatkozó rendelkezések az istentiszteleteken bemutatandó áldozatok felsorolásával kezdődnek. Az áldozatok több szempont szerint csoportosíthatók.

Az egyik ilyen szempont szerint vannak olyan áldozatok, amiket egy megfelelő időpontban - rendszerint valamilyen ünnepen - kellett bemutatni. Ezek élnek tovább a Sáchresz, Minchá és Muszáf imákban.

A másik szempont szerint voltak áldozatok, amik egy bizonyos eseményhez kötődtek, tulajdonképpen az áldozatot bemutató akaratához. Ez lehetett egy fogadalom, vagy hálából bemutatott áldozat, vagy ha valaki vétkezett, akkor Istentől ilyen formában nyerte el a bűnbocsánatot. Hiszen maga az "engesztelni" héber kifejezés - נָפַר - amiből a Jom Kippur szó is származik, többek között az elfedezni szóra vezethető vissza. Tehát az elkövetett bűn büntetését az áldozat viseli, ekképpen kiváltva az áldozót a büntetés alól, "elfedezve" a vétkét. Az áldozat alanya csakis állat, ill. növény lehetett; az emberáldozatot kifejezetten tiltja a Tóra. Itt szeretném felhívni az olvasó figyelmét,

hogy az ókori izraeli állat-áldozati rendszerben semmi kíntás, vagy szadizmus nem volt jelen! (Ma a környezetvédők és állatbarátok hevesen tiltakoznának.) A jeruzsálemi Templom tulajdonképpen egy szabályos "mészárszék" volt, ahol az állatokat levágták, mint bárhol máshol, és a papok, a lévíták, az áldozók, ill. a vendégek - a megfelelő áldozat szerint - szakrális étkezés keretében elfogyasztották őket. Természetesen bizonyos testrészek - általában az ember számára ehetetlenek - az oltárra is kerültek. Nem mondhatjuk, hogy bármilyen pazarlás, vagy felesleges mészárlás történt a salamoni Templomban, mert az ott szolgálatot tevő papok, és lévíták tulajdonképpen ebből éltek meg, más ellátásuk nem volt.

Az áldozatok egy további felosztása a jellegük szerint vizsgálja őket. Ezt tulajdonképpen avval a kérdéssel lehetne megvilágítani, hogy "Ki ehetett az áldozatból?" A Vájikrá könyve is evvel a felosztással kezdődik. Először az égőáldozatot mutatja be, aminek a héber elnevezése a "felmenni" szót rejti magában. Ez az áldozat lényegére utal, ami az, hogy belőle ember nem ehetett az egész "felment" az Örökkévalónak. Azért is nevezik égőáldozatnak, - bár ez nem pontos megjelölés, mert minden áldozatnak égnie kellett - mert teljesen el kellett égnie. Ezek után a Minchá következik. Ez csakis növényből készült, tulajdonképpen kis lepények formájában került be az istentiszteletbe. Itt szeretném megjegyezni, hogy lassan egy gazdagon megterített étkezés képe tárul elénk. Hiszen (kóser) hús már szerepel a menüben (lásd a az alábbiakat), a Minchá gondoskodik a pékáruról, ezenkívül bort is adtak az áldozathoz italáldozatként, - de természetesen az asztalra is került belőle - illetve a terménytized folytán mindenfajta jó gyümölcs is rejtőzött a templomi raktárakban. A következő áldozat a

S'lámim, a Békeáldozat. Ez a Sálom szó többes számát takarja. Ebből először is kapott az Örökkévaló - nem tiszteletlenség ezt így kijelenteni, hiszen maga a Tóra azt írja, hogy az áldozat Isten "kenyere" - aztán a pap, majd az áldozó, továbbá mindaz, akit az áldozó az istentiszteleti étkezésre meghívott. Ezek után a vétékáldozatokról olvashatunk, amikből már csak a papok ehetek.

Az áldozatok szerepe többek között az emberi szellem tisztaságának folyamatos megőrzése volt. Áldozatok és Templom nélkül tulajdonképpen nincs "kóser" zsidó. Izrael népe már 50 éve, hogy saját hazájában élhet, de az ország szívében még van egy hely, amit még mindig nem kaphattunk vissza és ez a Cijon-hegy. Ha a jövőben újra felépül a Templom, lehetséges lesz visszaállítani a Tóra szerinti istentiszteletet, mert furcsa mód, bár senki sem tudja melyik törzsből származik, a kohenek és a lévíták tisztában vannak gyökereikkel, ezért elkezdhetik a szolgálatot.

Lesz-e újra állat-áldozat? A mai ember igen humánus, de remélem sikerült bebizonyítanom, hogy ez a fajta istentisztelet nem állatkíntás. Az előző kérdésre válaszként hadd idézzem M. Friedländer a századfordulón élt angol zsidó tudóst és kommentátort: "Mi nem tudjuk, hogy a Tóra e törvényei közül visszavonatik-e bármelyik is, de meg vagyunk győződve arról, hogy ha visszavonnak is egyeseket, az éppoly meggyőző kinyilatkoztatás által fog történni, mint a törvényadás a Szinájon." Mindenesetre "a messiási korban minden áldozat meg fog szűnni, kivéve a hálaáldozatot, amely örökké érvényben marad." (Tanchuma Emór XIX, Midr. Tehilim LVI 4. A fenti idézetek forrása: Mózes öt könyve és a háftárak, héber szöveg, magyar fordítás és kommentár, Bp, 1984, p. 49.)

Mit számolunk Szfirát Há'omer-kor?

Peszách-hal kapcsolatban eszünkbe jut a széder-este, a ropogós, kovász-talan lepény, az Aggada, a "kóser sel Peszách eszcájg" stb. Peszách elején indul azonban a leghosszabb "ünnepünk" is, ami valahogy háttérbe szorult a Peszáchi sürgés-forgás közepette. Természetesen ennek nyomós oka van.

A Tóra az ünnepek leírásakor ezt mondja a Peszách rendelése után: "És szólt az Örökkévaló Mózeshez, mondván: Szólj Izrael fiaihoz és mondd nekik: Midőn bementek az országba, melyet adok nektek és learatjátok aratását, akkor hozzátok az ómert, aratástok elsejét a paphoz. És ő lengesse az ómert az Örökkévaló színe előtt, hogy elfogadtassék; az ünnep másnapján lengesse a pap. ... És számláljátok magatoknak a napokat az ünnep másnapjától, attól a naptól, midőn hozzátok a lengetés ómerjét. Hét teljes hét legyen. A hetedik hét után való napig számláljátok ötven napot, akkor mutassatok be új lisztáldozatot az Örökkévalónak. ... És hirdessetek ugyanazon a napon; szent gyülekezés legyen nektek." (Vájikra 23:9-12, 15, 16, 21)

A fenti idézetben szereplő rejtélyes "ómer" tulajdonképpen egyrészt "kévét" jelent, másrészt egy ókori úrmértéket. A feladat az volt, hogy a megjelölt naptól - "az ünnep másnapjától" - minden nap le kellett aratni egy kévét. Az első kéve volt az "aratás elseje", amit a papnak be kellett mutatni. Ezután ezt a műveletet minden nap megismételték. Egy hét múlva hét kéve össze-

gyűltével ezeket összekötötték, és így számoltak 49 napig. Az ötvenedik napra esett a következő ünnep a Sviesz, vagy Sávuot, ami - érthetően - Heteket jelent. Ennek az ünnepnek a keresztény elnevezése Pünkösöd, ami az ötvenet jelentő "pentakosz" görög szóból származik.

Nem volt egyértelmű azonban, hogy melyik napon kell elkezdni a számlálást. A Tóra nem teljesen pontosan fogalmaz, mert az "ünnep másnapja" kifejezést kétféleképpen lehet értelmezni. Az eredeti héber szöveg az "ünnep" szó helyén a sábbát szót használja, és ez okozza a problémát. Vajon ez melyik szombatra vonatkozik? A "rendes", hét naponként ismétlődőre, vagy az ünnep szombatjára, a peszách első napjára? Az ókori Izraelben az első értelmezést a szaddokeus párt vallotta magáénak, míg a farizeusok a másodikat helyeselték. Mivel a farizeusok kerültek hatalomra, a második nézet vált uralkodóvá a zsidóságon belül. Ezért kezdjük el számolni az ómert Peszách második napjától. Ha a szaddokeus értelmezés terjedt volna el, érdekes módon a Sávuot időpontja minden évben más dátumra esett volna. Annyit biztosan tudnánk ellenben, hogy vasárnapra és hétfőre esik.

Ma, mivel a Templom nem áll a Cijon hegyén, és mivel sok zsidó a diaszpóra lakosa, nincs értelme a kévéket levágni, mégha valaki meg is tehetné ezt. Mi marad más, mint a napok számlálása a Máárev ima után?!

Az irodai ügyfélfogadás:

hétfő - csütörtök: 10:00 - 13:00

Az iroda nyitva tart a fent jelzett napokban 8:00 - 14:00 között, de kérjük hittestvéreinket, hogy hivatalos ügyben csak 10:00 és 13:00 között keressék fel irodánkat.

A temető nyitvatartása:

1997. december 1-től 1998. április

29-ig: **8:00 - 12:00**

1998. május 01-től szeptember 20-

ig: **8:00 - 12:00 és 16:00 - 19:00**

1998. október 01-től 1999. április

30-ig: **8:00 - 12:00**

Ha valaki csak a fent jelzett időpontokon kívül tud a temetőbe vagy az irodába látogatni, azt kérjük előre telefonon jelezni!

Az iroda telefonszáma: **417-939**

A temető telefonszáma: **437-290**

Haider mindenkinek Álefbét alapokon

פ פ פ (PÉ) - P, pont nélkül F

ץ צ (CÁDI) - C

ק (KOF) - K

ר (RÉS) - R

ש (SIN) - S

ש (SZIN) - SZ

ת (TÁV) - T

Összefoglaló:

א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ
ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת

**A Hitközséghez
eljuttatott
adományokat min-
denkinek nagyon
köszönjük.**

Skajech!

Figyelem!

Péntek esti ima: 17:30

Szombati ima: 08:30

A NŐEGYLET

összejöveteleit szerdánként

14:00-tól tartja.

Szeretettel várják az érdeklődőket!

Hitéleti Információk

Niszán hó heti szakaszai, szombat beköszöntése, kimenetele, Rosh Chodes

Március 28. - Niszán 1.

Szombat bejöv., kim.: 17:48 - 18:53

Sábát ros chodes!

Szidra: ויקרא

Lásd: "Áldozatok a jeruzsálemi Templomban" című cikket a 2. oldalon.

Április 4. - Niszán 8.

שַׁבַּת הַגָּדוֹל שַׁבַּת הגדול

Szombat bejöv., kim.: 18:58 - 20:04

Szidra: צו

A Szidra rendelkezései többek között az előző szakaszban szereplő áldozatokra vonatkoznak, de az utasítások a papok teendőire utalnak, míg a fenti részben a Tóra Izrael fiaihoz beszél.

Április 25. - Niszán 29.

Szombat bejöv., kim.: 19:27 - 20:37

Szidra: שמייני

Ros Chodes bencsolás!

Ros Chodes: április 26.-27.

E Szidra a papok felavatását írja le. Itt szerepel a tiszta és tisztátalan állatok leírása is. Ehető emlősök: "...aminek kettéhasítottak a patái, ami kérődző a barmok között, azt ehetitek." Vájikra 11:3. Nem ehető: teve - mert kérődző, de a patája nem hasadt - nyúl, sertés. A halak közül ehető: "...aminek úszószárnya van és pikkelye." Nem ehető a madarak között: sas, ölyv, keselyű, kánya, sólyom, holló, strucc, fecske, sirály, karvaly, kuvik, bagoly, hattyú, pelikán, héja, gólya, gém, banka, denevér. A rovarok 4 sáskafaj kivételével nem ehető. Tilos enni továbbá a menyétet, az egeret, a gyíkot, cickányt, tűzgyíkot, csillaggyíkot, csigát, kaméleont. Ezek után még különféle rendelkezések következnek arra az esetre, ha valaki megérinti e fogyaszthatatlan állatok tetemét, illetve az edényeket hogyan kell kikaserolni.

**Ros Chodes bencsolás:
április 25-e!**

Peszáchi imarend:

április 10-e, péntek: 17:30

április 11-e, szombat: 08:30, 17:30

április 12-e, vasárnap: 08:30

április 16-a, csütörtök: 17:30

április 17-e, péntek: 08:30, 17:30

április 18-a, szombat: 08:30 Mázskír: 09:30

Peszáchi információk:

Peszách: április 10 t□l április 18 ig, tart.

Április 9 e, csütörtök este: Chomec keresése

Április 10 e, péntek este: els□ széder

Chomec-evés végs□ id□pontja pénteken: 08:45

Április 11 e, szombat: Peszách els□ napja

Este Omer számlálás kezd□dik

Április 12 e, vasárnap: Peszách második napja, kim.: 20:16

Április 13. 16.: félünnepek

Április 16 a, csütörtök: - Eruv Távsilin

Április 17 e, péntek: Peszách hetedik napja

Április 18 a, szombat: Peszách utolsó napja,

Mászskír: 09:30, kim.: 20:26

**A Peszáchi árukat szerdán,
csütörtökön, pénteken
09:00 és 12:00 óra között
lehet megvásárolni!**